

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Манжули Андрія Анатолійовича на дисертацію Зайкіної Ганни Миколаївни на тему: «Адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні: питання теорії і практики», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Вдосконалення адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом загального користування в Україні має величезне значення для сприяння міжнародній співпраці в цій стратегічно важливій галузі. Залізничний транспорт відіграє ключову роль у забезпеченні ефективної та безперебійної інтеграції України в глобальні транспортні мережі. Враховуючи важливість залізничного транспорту в системі транспортних комунікацій України, залізниці відіграють стратегічну роль у забезпеченні ефективності та плавності транспортних потоків, що важливо для економічного розвитку країни.

Вдосконалення адміністративно-правового механізму дозволить створити прийнятне середовище для іноземних інвестицій. Чітко визначені, прозорі та ефективні правила управління сприятимуть привертанню іноземних інвесторів, які можуть внести суттєвий внесок у модернізацію залізничної інфраструктури та підвищення її конкурентоспроможності. Особливо важливим є той факт, що Україна є транзитною країною для основних транспортних транс'європейських коридорів, таких як Схід – Захід та Балтика – Чорне море. Це створює додатковий тиск на ефективність та безперебійність залізничного транспорту в Україні, враховуючи потреби та очікування міжнародних транспортних систем.

Дослідження адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом стає ключовим елементом для розуміння та вирішення проблем, пов'язаних з ефективністю, безпекою та відповідністю міжнародним стандартам. Аналіз питань теорії і практики в цьому контексті

дозволяє розробляти стратегії, спрямовані на модернізацію та вдосконалення залізничної інфраструктури, щоб відповідати вимогам сучасного світу та забезпечити стале розвиток транспортного сектору в Україні.

Сучасних досліджень в Україні, пов'язаних з залізничною галуззю, що підкреслює наукову значимість дисертаційної роботи Зайкіної Ганни Миколаївни на тему: «Адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні: питання теорії і практики».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність, новизна. Достовірність та теоретичні обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечена в першу чергу достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований дисертанткою під час підготовки та написання дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження базувалося на загально-філософських підходах, загальнонаукових та спеціально-юридичних методах наукового пізнання.

Діалектичний підхід дозволив всебічно проаналізувати процеси, які впливають на розвиток і функціонування сфери управління залізничним транспортом загального користування шляхом застосування матеріалістичної та ідеалістичної діалектики. Синергетичний підхід дав можливість сформувати інноваційний, багатоаспектний погляд на досліджувану систему управління залізничним транспортом в Україні. Системний підхід дослідження передбачив аналіз та розгляд залізничного транспорту як складної системи, що має внутрішню структуру взаємодіючих інтегрованих компонентів. Завдяки комунікативному підходу було сформовано уявлення про управління як форми взаємодії всередині транспортної інфраструктури. Логічний метод дав можливість сформувати нові поняття та застосувати закони логіки до досліджуваного управління залізничним транспортом загального користування. Методи дедукції та індукції використовувалися

зادля формування нових якісних особливостей управління залізничним транспортом загального користування. Загальнонаукові методи аналізу та синтезу застосовувалися щодо збору, обробки та інтерпретації стану системи управління та розробки ефективних стратегій для її подальшого розвитку. Системно-структурний метод був спрямований на аналіз та вдосконалення управління залізничним транспортом загального користування в Україні як складної системи. Функціональний метод дозволив вивчити, оцінити та оптимізувати функції суб'єктів управління транспортної системи. Формально-юридичний підхід використано щодо вивчення та аналізу нормативно-правового масиву забезпечення управління залізничним транспортом загального користування в Україні. Інструментально-правовий метод дозволив здійснити характеристику адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом загального користування. Порівняльно-правовий метод застосовано щодо розкриття та аналізу міжнародних стандартів і практик здійснення управління залізничним транспортом загального користування. Метод теоретико-правового прогнозування дозволив сформуваи пріоритетні напрямки побудови нової моделі управління залізничним транспортом загального користування в Україні. Соціолого-правовий метод використано при проведенні авторського соціологічного опитування у сфері використання залізничного транспорту загального користування в Україні.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується практичним значенням одержаних результатів, які використовуються та можуть бути використані в: – науково-дослідній роботі – наукові висновки можуть бути використані для формування теорії управління залізничним транспортом загального користування в Україні; – законотворчій сфері – напрацювання можуть бути удосконалення правового регулювання управління залізничним транспортом загального користування в Україні із врахуванням євроінтеграційних процесів; – освітньому процесі –

під час підготовки та проведення лекцій, навчальних семінарських та практичних занять для здобувачів вищої освіти.

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу теорії та практики адміністративного права, норм національного та інтегрованого законодавства, практики діяльності суб'єктів управління, розкрити адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні та визначити напрямки побудови нової моделі управління залізничним транспортом загального користування в Україні. Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Структура дисертаційної роботи дозволила авторці повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є сучасним комплексним дослідженням адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом загального користування в Україні, у якому сформовано питання теорії та практики щодо розвитку транспортної галузі України з позиції адміністративного права.

Автором уперше сформовано особливість використання синергетичного підходу в дослідженні управління залізничним транспортом загального користування в Україні, як інноваційного, багатоаспектного погляду на досліджувану систему управління залізничним транспортом, у якій ключовим фактором є самоорганізація та здатність самостійного структурування, в стані стабільності або нерівноваги, що проявляє нелінійний характер системи управління на зміну умов та впливу зовнішніх факторів (наприклад, війни) задля належної оптимізації, розвитку та функціонування складної системи управління залізничною інфраструктурою в Україні.

Удосконалено термінологічне розуміння змісту функції держави щодо управління залізничним транспортом загального користування в Україні як напрямку державно-регуляторного впливу, що полягає у забезпеченні врегульованого, ефективного, та безпечного функціонування залізничної інфраструктури та послуг, які надаються відповідно до потреб населення та промислових підприємств, що трансформується у адміністративно-правовий механізм управління, у якому держава виступає основним регулятором, забезпечуючи дотримання законодавства, стандартів безпеки та якості, контролюючи роботу підприємств та здійснюючи інші необхідні заходи для забезпечення стабільності та розвитку транспортної галузі.

Дисертанткою удосконалено наукове розуміння адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом загального користування в Україні як системи адміністративно-правових, організаційних та фінансово-регуляторних інструментів, що використовуються суб'єктами забезпечення управління залізничним транспортом загального користування в Україні для визначення обсягів, напрямків та структури функціонування залізничного транспорту загального користування, забезпечення виконання правових норм та регулятивних вимог у транспортній інфраструктурі, формування стабільної та ефективної фінансово-господарської діяльності залізничних підприємств, що забезпечує суспільні потреби.

Вдало удосконалено правове регулювання управління залізничним транспортом загального користування в Україні із врахуванням євроінтеграційних процесів в напрямку стратегічного вдосконалення управління, формування комплексного закону про залізниці, забезпечення прав пасажирів, модернізації технічної бази залізничного транспорту, залучення громадськості та стейкхолдерів, формування та реалізації програм попередження порушень у залізничному транспорті, підвищення рівня надання залізничних транспортних послуг, розширення міжнародної співпраці.

Отримали подальшого розвитку положення стосовно міжнародного співробітництва у сфері управління залізничним транспортом загального користування, що дозволяє обмінюватися досвідом, розроблювати більш ефективні системи стандартів, реалізовувати спільні проекти та взаємодіями для розвитку національних систем управління залізничним транспортом, та існує двох видів: 1) глобальне (участь у міжнародних організаціях та союзах; 2) двостороннє (внутрішньо між урядами держав).

Тобто роботі притаманна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених вітчизняною адміністративною наукою проблем, вирішення яких дозволить ефективніше здійснювати управління залізничним транспортом загального користування в Україні.

Загалом, у дисертації на основі аналізу теорії та практики адміністративного права, норм національного та інтегрованого законодавства, практики діяльності суб'єктів управління, розкрито адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні та визначено напрямки побудови нової моделі управління залізничним транспортом загального користування в Україні.

Висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення управління залізничним транспортом загального користування в Україні.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувачки. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти та висновки були оприлюднені дисертанткою на десяти міжнародних науково-практичних конференціях: Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.), Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.), Актуальні проблеми взаємодії

правової науки та практики її застосування (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.), Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.), Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.), Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.), Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.), Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.), Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.).

Основні положення та результати дисертації висвітлено 22 наукових статтях, з яких 2 статті – в періодичному науковому виданні іншої держави (Республіка Польща), 3 статті – в наукових зарубіжних виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus і Web of Science, 17 статей – у фахових періодичних виданнях України, а також у 10 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачкою та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних та зарубіжних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію у науково-практичних конференціях і матеріалах круглого столу.

Дискусійні положення дисертаційної роботи

За результатами розгляду роботи, потрібно також звернути увагу дисертанта на наступні дискусійні положення в роботі:

1. У підрозділі 1.5 авторка вказує на важливість принципу єдності історичного і логічного. Однак, саме історичні аспекти та генезис формування адміністративного механізму не були розкриті в роботі.

2. Чи не було порушено межі дослідження в напрямку господарського права при вивченні внутрішньої організації Укрзалізниці (підрозділ 3.3)?

3. Хотілося б визначити авторську позицію та дізнатися з якими державами в перспективі для України можливе найбільш ефективне співробітництво у сфері управління залізничним транспортом загального користування?

4. Як можна, з позиції авторки, стимулювати інвестиції у сфері управління залізничним транспортом загального користування?

5. У додатку роботи абсолютно вдало запропоновано напрямки вдосконалення у вигляді законопроекту. Однак, такі результати слід було б направити до відповідного Комітету ВРУ з відповідним актом впровадження у законотворчу діяльність.

В тім зазначені зауваження та побажання мають переважно дискусійний характер, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальні висновки. Дисертаційна робота Зайкіної Ганни Миколаївни на тему «Адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні: питання теорії і практики» виконана на високому науковому рівні, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувачки в науку.

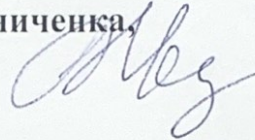
Висновки та рекомендації, що отримані під час дослідження мають важливе практичне та теоретичне значення для оптимізації та підвищення ефективності адміністративно-правового механізму управління залізничним транспортом загального користування в Україні та для розвитку адміністративно-правової науки.

За змістом та оформленням робота Зайкіної Ганни Миколаївни відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197. Зміст реферату ідентичний змісту дисертації та її основним положенням.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правовий механізм управління залізничним транспортом загального користування в Україні: питання теорії і практики» є комплексним, завершеним монографічним дослідженням, а його авторка – Зайкіна Ганна Миколаївна гідна присвоєння наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент –

**Професор кафедри права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка,
доктор юридичних наук, професор**

 Андрій МАНЖУЛА

Підпис засвідчую

**Проректор з наукової роботи
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка,
доктор психологічних наук, професор**

Лілія КЛОЧЕК